

Petra Prokšánová z KSČM, volající po zrušení ÚSTR, chválí kontroverzní učebnici

15.9.2026 - | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Spor kolem učebnice Soudobé dějiny pro 9. ročník základních škol a víceletá gymnázia není pouze akademickou či pedagogickou debatou. Znovu se ukazuje, že jde především o klíčovou otázku, jakým způsobem má být mladé generaci představováno období komunistické diktatury.

Vedení Ústavu pro studium totalitních režimů dlouhodobě upozorňovalo na zásadní problémy koncepce této učebnice. Výhrady se týkaly především bagatelizace komunistického režimu, vynechání zásadních událostí našich moderních dějin, faktografických chyb a zkreslování dějinných událostí. Zcela nepřijatelné bylo také neetické ztvárnění vraždy Milady Horákové, která je v učebnici zobrazena visící jako prase ve chlévě, aniž by bylo žákům a studentům odpovídajícím způsobem vysvětleno, kdo Milada Horáková byla a jaký byl její osud. V žádném případě se přitom nejednalo o odmítnutí badatelské metody, s níž se na Západě pracuje již více než třicet let. Tato metoda má své výhody, ale také své limity, především z pedagogického hlediska. V současnosti navíc existují nové vzdělávací metody a nástroje odpovídající potřebám 21. století.

ÚSTR podporuje moderní přístupy ve vzdělávání a sám je aktivně využívá. Při výuce pracuje například s virtuální realitou, komiksem či rodinnou pamětí a připravuje pracovní listy i metodické pomůcky přímo podle potřeb a přání pedagogické obce. Cílem je nabídnout učitelům nástroje, které umožní žákům poznávat soudobé dějiny srozumitelně, názorně a v širších souvislostech.

Vedení ÚSTR proto uvítalo rozhodnutí nakladatelství Klett stáhnout učebnici z trhu. Nadále jsme přesvědčeni, že pokud má být mladá generace odolná vůči extremistickým ideologiím zprava i zleva, musí dobře znát historii vlastní země. Musí vědět, že žádný totalitní režim nevede k osvobození člověka, ale k jeho zotročení, a že nacismus i komunismus představují zločinné totalitní systémy. Ostatně tento princip vyplývá také z ústavního pořádku České republiky a z relevantní judikatury Ústavního soudu. V tomto kontextu nepřekvapuje, že učebnice získává pozitivní hodnocení od představitelů KSČM, politické strany, která se za zločiny svých předchůdců nikdy neomluvila. Není překvapivé, že komunisté brání učebnici, v níž se žáci nedozvědí dostatečně o zločinech komunismu, činnosti Státní bezpečnosti ani o tom, kdo byl Jan Palach. Byli by ostatně sami proti sobě, pokud je v učebnici pohled na zločinný komunistický režim podáván takřka výhradně perspektivou tehdejších členů KSČ.

ÚSTR je přesvědčen, že o podobě výuky dějepisu musí rozhodovat odborná debata, nikoli politické zájmy či příslušnost k revizionistickému proudu. Stejně tak není možné připustit, aby se pod záminkou „plurality pohledů“ relativizovaly zločiny totalitního režimu, rozsah jeho represí nebo utrpení jeho obětí. ÚSTR bude proto i nadále upozorňovat na problematiku interpretace komunistické minulosti a hájit právo společnosti – a především mladé generace – znát své moderní dějiny v jejich úplnosti. To znamená znát nejen politické a společenské souvislosti, ale také represe, bezpráví a konkrétní lidské tragédie, které komunistický režim způsobil.

<https://www.ustrcr.cz/petra-proksanova-z-kscm-volajici-po-zruseni-ustr-chvali-kontroverzni-ucebnici>